

Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjaustoiminta ja sen tavoitteet, ohjaukseen liittyvien tehtävien ja työn jakautuminen lukion koko henkilökunnan kesken, ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa, kuvaus ohjausta koskevan yhteistyön järjestämisestä keskeisten yhteistyökumppaneiden, kuten jatko-opintopaikkojen, työelämän ja muiden tahojen kanssa. Ohjaussuunnitelmassa tulee käydä ilmi myös huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö. Ohjaussuunnitelma toimii koko oppilaitoksen yhteistyön kehittämisen välineenä.

Espoon ohjaussuunnitelma perustuu OPH:n hyvän ohjauksen kriteereihin. Hyvälle ohjaukselle on kriteereissä määritelty läpi perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen kulkevat yhteistä hyvää ohjausta määrittävät teemat. Yhteisillä teemoilla korostetaan ohjauksen jatkumon merkitystä oppilaalle ja opiskelijalle. Espoossa on laadittu ohjaussuunnitelmaa varten yhteinen pohja, jolla pyritään takamaan ohjauksen tasainen laatu jokaiselle opiskelijalle lukiosta riippumatta.

Koulu suunnittelee toteutustavan ja aikataulun (esimerkiksi: heti koulun alettua/ kerran jaksossa/ lukuvuoden mittaan/ päivämäärä), ja tarvittavilta osin kirjaa tiedot ohjaussuunnitelmaan. Vastuuhenkilöt on pääsääntöisesti kirjattu valmiiksi.

Ohjaussuunnitelma tehdään yhteistyössä koulun henkilökunnan, opiskelijoiden, huoltajien ja sidosryhmien kanssa.

Espoonlahden lukion **ohjaussuunnitelma**

Ohjaussuunnitelma on käsitelty/ käsitellään

opettajakunnan kanssa: *(ajankohta)*

yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyöryhmässä: *(ajankohta)*

Laatutavoitteet Espoossa:

- Noudatetaan valtakunnallisia hyvän ohjauksen kriteerejä
- Koko lukion osaava sekä ammattitaitoinen henkilöstö vastaa ohjauksesta
- Lukion toimintakulttuurissa on ohjauksellinen näkökulma
- Yhtenäiset ohjauksen toimintamallit jokaisessa espoolaisessa lukiossa
- Opiskelijalla on oikeus sekä opinto-ohjaajaan että ryhmänohjaajaan
- Tavoitteena on, että yhtä opinto-ohjaajaa kohden on maksimissaan noin 250 ohjattavaa
- Uudet ryhmänohjaajat saavat perehdytyksen omaan ohjaustyöhönsä
- Hyvää ohjauksellista yhteistyötä toteutetaan yhdessä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa
- Lukiokoulutuksen opinto-ohjaajat ovat tehtävänsä kelpoisia

Mikä on eri toimijoiden rooli onnistuneessa ohjauksessa hyvän ohjauksen kriteerien mukaan?

Rehtori / Apulaisrehtori

Rehtori luo edellytykset onnistuneelle kokonaisohjaukselle järjestämällä riittävät ja kohdennetut resurssit, tukemalla koulun opinto-ohjaajia sekä muita ohjauksen kannalta keskeisiä toimijoita.

Rehtorin ohjaukselliset tehtävät:

- Todistukset ja hallinnolliset päätökset (esim. koulun vaihto, opiskelijaksiotto, erottaminen ja siihen liittyvät keskustelut).
- Kurssitarjonta, kurssitarjottimen laatiminen, kurssikorvaavuudet, vaihto-opiskeluasiat.
- YO-kirjoitusten käytänteiden ohjeistaminen, YO- ilmoittautumiset sekä kirjoitusoikeudet.
- Erityisjärjestelyt lukion käymisessä mm. pitkät poissaolojaksot
- Opetustilojen ja ohjauksellisen oppimisympäristön järjestäminen.
- Ryhmäohjaajien tukeminen opiskelijoiden kurssimenestyksen seurannassa.

Koulusihteerin ohjaukselliset tehtävät:

- Koulusihteerin on hallinnon asiantuntija.
- Hänen tehtäviään on mm. hallinnollisten tunnusten jakaminen ja kurssisuoritusten vieminen Primukseen.
- Vastaa opintotuki- ja matka-avustuksiin liittyvistä asioista.
- Toimii Opintopolun yhteyshenkilönä.

Aineenopettajan ohjaukselliset tehtävät:

- Tuntee oman aineensa opiskelutekniikat ja ohjaa opiskelijaa oppimaan oppimisen taitoja omassa aineessaan.
- Ohjaa oman oppiaineensa kautta ylioppilaskirjoitusten sisältöihin ja käytänteisiin.
- Huomioi opetuksessa ja arvioinnissa erilaiset oppijat.
- On selvillä oman aineensa jatkokoulutusmahdollisuuksista ja työelämän tarpeista, ja esittelee niitä oppitunneillaan.
- Tekee yhteistyötä jatko-opintoja tarjoavien oppilaitosten ja työelämän kanssa.
- Tekee yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa (mm. vierailut ja teemakurssit).
- Opiskelijan opintojen tukeminen ja seuranta omilla kursseilla, niistä tiedottaminen ryhmäohjaajalle.

Ryhmänohjaajan ohjaukselliset tehtävät:

- Toimii ryhmänsä lähiohjaajana ja opiskelun motivoijana.
- Perehdyttää koulun käytänteisiin ja vastaa opiskelijoidensa ryhmäytymisestä opiskelua varten.
- Seuraa opiskelijoiden poissaoloja ja kurssikertymää sekä opintosuorituksia säännöllisesti lukion ohjaussuunnitelman mukaisesti.
- Tiedottaa valmistumisvaiheessa olevia opiskelijoita kokonaiskurssikertymän ja pakollisten kurssien puutteista.
- On tarvittaessa yhteydessä opiskelijaan ja huoltajiin jos kurssikertymässä tai poissaoloissa on puutteita. Esim. P/K/4-merkinnät on syytä käydä läpi opiskelijan kanssa henkilökohtaisesti jaksoittain.
- Ohjaa opiskelijan opinto-ohjaajan luokse esim. kurssisuunnitteluun, YO-suunnitelmaan tai opiskelutahdin muutoksiin liittyvissä asioissa.
- Pitää ryhmänohjaustunnit tai -tuokiot.
- Ohjaa oikean henkilön luo tarvittaessa (esim. terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi).

Erityisopettajan ohjaukselliset tehtävät:

- Mahdollistaa lukiseulat tai -testit ja niiden perusteella laatii tarvittavat lausunnot ylioppilaskokeen erityisjärjestelyjä varten.
- Yhteistyössä aineenopettajien kanssa erityisopettaja tunnistaa tukea tarvitsevat opiskelijat.
- Auttaa opiskelijoita löytämään omat opiskelutavat sekä tukee aineenopettajia monipuolisten opiskelumetodien käytössä.
- Huolehtii oppimisenvaikeutta mittaavien testien järjestelyistä.

Kuraattorin ohjaukselliset tehtävät:

- Kuraattori tukee opiskelijan hyvinvointia, opiskelumotivaatiota, kasvua, itsenäistymistä ja elämänsuunnittelua.
- Hän on tukena myös elämän eteen tuomissa haastavissa tilanteissa, kuten sosiaalisesti haastavissa tilanteissa.
- Antaa neuvoja opiskelijan taloudellisiin ja opintososiaalisiin asioihin liittyen.

Psykologin ohjaukselliset tehtävät:

- Edistää opiskelijoiden psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä auttaa opiskelijaa elämäntilanteeseen ja opiskeluun liittyvissä ongelmissa.

Terveydenhoitajan ohjaukselliset tehtävät:

- Auttaa opiskelijoita ymmärtämään terveiden elämäntapojen merkityksen opiskelun sujumisessa ja elämänhallinnassa.
- Kertoo opiskelijalle mahdollisten sairauksien rajoituksista ammatinvalinnassa.

Opinto-ohjaajan työtehtävät:

- Antaa henkilökohtaista sekä pienryhmäohjausta
- Pitää luokkamuotoista ohjausta opetussuunnitelmasisältöjen mukaisesti
- Ohjaa jatko-opintoihin hakeutumiseen ja ammatinvalintaan.
- Opinto-ohjauksen ydinsisällöt liittyvät uravalinnan ohella opintojen aikaiseen ohjaukseen, kuten kurssivalintojen suunnitteluun ja niiden tekemiseen sekä ylioppilaskirjoitussuunnitelman laadintaan.
- Tutustuttaa opiskelijoita työelämään mahdollisten TET- jaksojen ja henkilökohtaisen ja luokkamuotoisen ohjauksen välityksellä.
- Koordinoi opinto- ja tutustumiskäyntejä yhteistyössä muiden lukion toimijoiden kanssa.
- Järjestää infotilaisuuksia ja tiedottaa ohjauksellisista asioista, kuten esimerkiksi yhteishaku- ja jatko-opintotilaisuudet.
- Ylläpitää vuorovaikutusta sähköisten järjestelmien kautta (mm. Wilma, sähköiset oppimisympäristöt).
- Osallistuu vanhempaintilaisuuksiin asiantuntijan roolissa.
- Osallistuu yhteisölliseen opiskelijahuoltotyöhön ohjauksen pedagogisena asiantuntijana.
- Suunnittelee ja koordinoi ohjausta oman lukion sisällä.
- On velvollinen ylläpitämään ammattitaitoaan osallistumalla mm. opinto-ohjaajien kokouksiin ja koulutuksiin.
- Tekee yhteistyötä peruskoulujen, toisen asteen, korkea-asteen, TE-keskuksen, yritysten, elinkeinoelämän ja muiden ohjaukseen liittyvien tahojen kanssa.

Ohjauksen vuosisuunnitelma teemoittain

Koulu voi lisätä mahdolliset tarkennukset reunasarakkeeseen ja koulukohtaiset erityishuomiot niille erikseen varattuun tilaan kunkin pääteeman alle.

RIITTÄVÄ JA MONIPUOLINEN OHJAUS			
Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Laadukas ohjaus <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaukseen on varattu resursseja siten, että oppilaalla on mahdollisuus saada riittävästi monipuolista ja jatkuvaa ohjausta tarpeensa mukaan koko opintojen ajan • Mahdollisuus sekä henkilökohtaiseen että ryhmämuotoiseen ohjaukseen 	Ohjaushenkilöstön rekrytointi ja perehdyttäminen sekä työyhteisön ohjauksellisen otteen tukeminen Ohjauksen tilajärjestelyiden ja materiaalien riittävä resursointi.	rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opiskelijalla on oikeus sekä opinto-ohjaajaan että ryhmäohjaajaan.	rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>
Työvälineet ja niiden hallinnointi <ul style="list-style-type: none"> • Wilma • Oppimisympäristöt • Primus/Kurre • Opintopolku • Abitti 	Wilma on koko yhteisön tärkeä työväline kommunikoinnissa sekä opiskelijan, ryhmän ohjaajan ja opinto-ohjaajan tärkein työkalu opintojen seurannassa.	koko koulu	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Fronter- ja muu mahdollinen oppimisympäristö, -alusta tai sovellus on käytössä monen aineen opetuksessa.	Fronter-vastuuhenkilöt, opettajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Primus/Kurre- ohjelmat ovat koulun tietohallintajärjestelmä, jonne syötetään mm. opiskelijoiden henkilötiedot ja suoritukset.	rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>

	Wilma-tunnukset jaetaan kansliasta ja huoltajien tunnusten luonti on huoltajien vastuulla.	koulusihteeri	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opiskelijoiden Wilma-tunnusten toimivuuden tarkistaminen	ryhmänohjaaja	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opintopolku-järjestelmän hallinnointi	rehtori koulusihteeri	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Abitti-järjestelmä	Abitti-vastuuhenkilö	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis-huomioita	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>

AKTIIVISUUDEN, OSALLISUUDEN JA VASTUULLISUUDEN TUKEMINEN

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
<ul style="list-style-type: none"> Ohjaus on toteutettu tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivisuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta omaan elämäänsä ja oppimiseensa liittyvissä prosesseissa ja päätöksenteossa. 	Opiskelijoita tuetaan oman elämänhallinnan ja elämänvalintojen suunnittelussa sekä opastetaan opinto- ja kurssisuunnitelmien itsenäiseen tekemiseen.	opinto-ohjaat ryhmänohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
<ul style="list-style-type: none"> Ohjaus vahvistaa opiskelijan osallisuutta opiskelija- ja oppilaitosyhteisössä sekä kasvattaa yhteiskunnan ja työelämän jäsenyyteen. 	Opiskelijoita kannustetaan oma-aloitteisuuteen sekä yhteistyöhön toisten kanssa mm. opetukseen ja ohjaukseen liittyvässä tiedonhankinnassa. Lisäksi opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta osallistua lukion yhteisölliseen toimintaan ja koulun kehittämiseen (Tutor, oppilaskunta)	aineenopettajat opinto-ohjaajat ryhmänohjaajat rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis-huomioita	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>

OHJAUS ON YHTEISTÄ TYÖTÄ

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Koko koulu ohjaa <ul style="list-style-type: none"> Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä lukion opetussuunnitelman mukaisesti. 	Ryhmänohjaajat ohjaavat opiskelijaa kurssivalinnoissa ja seuraavat tarkasti opiskelijan opintomenestystä ja kurssikertymää sekä 4/P/K- merkintöjä yhdessä aineenopettajien kanssa hyvissä ajoin.	ryhmänohjaajat aineenopettajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Aineenopettajat ohjaavat oman aineensa kurssivalinnoissa ja valmentavat YO- kirjoituksiin, sekä kertovat oman aineensa jatko-opintomahdollisuuksista	aineenopettajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opinto-ohjaajan tarjoama henkilökohtainen ohjaus, jossa autetaan kurssivalintojen-, ylioppilastutkinnon- sekä urasuunnittelussa.	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opinto-ohjaajan pitämät opinto-ohjauksen kurssit esim. pakolliset OPO1 ja OP02 -kurssit.	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opiskelijoiden elämänhallinnan tukeminen.	Opiskeluhuollon asiantuntijat, ryhmänohjaaja	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis- huomioita	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>

TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle ja huoltajalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Tasa-arvo ohjauksessa <ul style="list-style-type: none"> Opinto-ohjausta kehitetään 	Opetuksessa ja yleisessä puheessa kiinnitetään erityis- huomiota tasa-arvon edistämiseen	koko henkilöstö	<i>(kirjoita tähän)</i>

suunnitelmallisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi <ul style="list-style-type: none"> Ohjaus toteutetaan tavalla, joka edistää opiskelijan luottamusta omaan tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa koulutuksessa ja työelämässä. Opiskelijaa tuetaan tiedotamaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitys valinnoissaan. 	Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti, ennakkoluulottomasti ja tasa-arvoisesti vaihtoehtoja oppilaan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi	aineenopettajat opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opinto-ohjauksessa esitellään tasapuolisesti erilaisia koulutusvaihtoehtoja	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Ohjaus toteutetaan tavalla, joka edistää opiskelijan itsetuntemusta ja luottamusta tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa koulutuksessa ja työelämässä	koko henkilöstö	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita koulukohtaisia erityishuomioita	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>

KOULUTUKSEN NIVELVAIHEET

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
<ul style="list-style-type: none"> Nivelvaiheen yhteistyö perusopetukseen Opiskelijaksiotto Siirtyminen toiseen oppilaitokseen Yhteishaku ja jatko-opintoihin ohjaaminen 	Tiedotustilaisuudet ja avoimet ovet peruskoululaisille ja heidän huoltajilleen	rehtori opinto-ohjaajat aineenopettajat tutor-opiskelijat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Lukion esittelykiertueet peruskouluille	opinto-ohjaajat rehtori tutor-opiskelijat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opiskelijoiden vastaanotto ja ainevalintoihin ohjaus	rehtori erikseen sovittavat toimijat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opiskelupaikan vaihto lukiosta pois tai lukioon kesken opintojen	rehtori opinto-ohjaajat kuraattori/psykologi	<i>(kirjoita tähän)</i>

		aineenopettajat sekä tulevien kohdalla tutor-opiskelijat	
	Hakujärjestelmien käytön ohjaus ja niveltäminen jatko-opintoihin	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis-huomioita	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>

OHJAUS KOULUTUKSEEN JA URAVALINTOIHIN LIITTYVIEN PÄÄTÖSTEN TUKENA

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Ylioppilaskirjoitukset <ul style="list-style-type: none"> • YO- suunnittelu • YO- kirjoitusten käytännön toteutus • YO- ilmoittautuminen 	Opinto-ohjauksen tunneilla ja henkilökohtaisissa tapaamisissa suunnitellaan YO- kirjoituksia ja laaditaan niistä suunnitelma.	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Rehtori vastaa YO- kirjoituksista ja järjestää siihen liittyvät tilaisuudet	rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Rehtori organisoi YO- ilmoittautumisen	rehtori koulusihteeri	<i>(kirjoita tähän)</i>
Jatko-opintomahdollisuudet ja niihin tutustuminen	Opiskelijoille järjestetään tilaisuuksia tutustua jatko-opintoihin sekä muissa oppilaitoksissa että opinto-ohjauksen tunneilla tai tapahtumissa omassa lukiossa.	opinto-ohjaajat aineenopettajat	<i>(kirjoita tähän)</i>

<ul style="list-style-type: none"> Ohjaus tukee opintojen suorittamista sekä opiskelijan sijoittumista jatko-opintoihin Ohjaus tukee opiskelijan aktiivista ja kriittistä tiedonhankintaa Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti, ennakkolooltomasti ja tasa-arvoisesti vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi 	Opiskelijoita ohjataan hakemaan tietoa eri lähteistä ja palveluista.	aineenopettajat opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opinto-ohjauksessa esitellään tasapuolisesti erilaisia koulutus- ja muita tulevaisuuden vaihtoehtoja.	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis- huomioita			

TYÖELÄMÄTAIDOT JA TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMINEN

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Työelämäyhteistyö, työelämä- tietous ja työelämään tutus- tuminen <ul style="list-style-type: none"> Ohjaus tukee opiskelijan työnhakuvalmiuksien ja työ- 	Opinto-ohjauksen ja muiden oppiaineiden tuntien sisäl- lä käsitellään ajankohtaisia työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä asioita. Yrittäjyyteen kannustetaan ja järjeste- tään mahdollisuuksien mukaan vierailukäyntejä yrityk- siin ja muihin yrittäjyyttä tukeviin kohteisiin. Lisäksi on mahdollista toteuttaa erillinen työelämään liittyvä opinto-ohjauksen kurssi.	opinto-ohjaajat aineenopettajat	<i>(kirjoita tähän)</i>

elämäntaitojen kehittymistä ja työllistymistä <ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjyyteen tutustuminen on tärkeä osa työelämän ymmärrystä 	Opinto-ohjaaja käy aktiivisesti työelämäyhteistyöhön liittyvissä koulutuksissa (esim. TAT ja Teknologiateollisuuden infot) ja tuo tietoutta lukioihin opiskelijoille ja opettajille.	opinto-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis-huomioita			<i>(kirjoita tähän)</i>

VUOROVAIKUTTEINEN YHTEISTYÖ OHJAUKSEN TUKENA JA OHJAUSPALVELUISTA TIEDOTTAMINEN

Teema	Mitä se on? Miten näkyy opiskelijalle?	Ketkä toteuttajina?	Mahdollisia tarkennuksia?
Vuorovaikutteinen yhteistyö ja osallistaminen ohjauksen tukena <ul style="list-style-type: none"> • Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö on osallistavaa, suunnitelmallista ja sujuvaa • Opiskelijoiden osallistaminen ja moniammatillinen ja monialainen yhteistyö • Yhteistyö eri koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa tukee opiskelijan sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin • Uusin ohjauksellinen tietotaito koulun käytössä 	Vuorovaikutuksen väylinä toimii Wilma-järjestelmä ja huoltajille suunnatut tilaisuudet	koko koulu	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Moniammatillinen yhteistyö ja osallistaminen toteutuu mm. yhteisöllisessä oppimisen tuen ryhmässä sekä opettajien yhteistyössä tekemisissä kursseissa ja projekteissa.	rehtori Yhteisöllinen-OHR opettajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Osallistamista on myös opiskelijoiden oppilaskuntatyö ja heidän huomioiminen koulun kehittämisessä.	oppilaskunnan ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Tutorit tukevat uusia opiskelijoita opintojen alussa ja järjestävät yhteisöllisiä tapahtumia	tutor-ohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Yhteistyö muihin oppilaitoksiin on tärkeää mm. vaihtojaksojen, joustavien opiskelijasiirtojen ja erikoiskurssien järjestelyjen kannalta	opinto-ohjaajat rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>
	Opinto-ohjaaja on aktiivinen osallistumaan hänelle osoitettuihin tilaisuuksiin ja tuomaan tietoutta opiskelijoille ja työyhteisöön. Opinto-ohjaaja tukee ryhmänohjaajia ja muita ohjauksen toimijoita omassa työssään. Muu opetushenkilöstö pyrkii osallistumaan koulutuksiin	opinto-ohjaajat aineenopettajat rehtori	<i>(kirjoita tähän)</i>

	mahdollisuuksien mukaisesti.		
Ohjauspalveluista tiedottaminen <ul style="list-style-type: none"> Opiskelija ja hänen huoltajansa saavat ajantasaista tietoa ohjauspalveluista lukiokoulutuksessa. Ohjauksesta tiedotetaan erilaisin menetelmin. Tiedottaminen on aktiivista ja suunniteltua. 	<p>Ohjauksesta löytyy lisätietoa koulun nettisivuilta , huoltajille suunnatuissa infoissa ja opinto-oppaasta.</p> <p>Ajankohtaiset asiat tiedotetaan Wilmassa, ryhmäohjauksessa ja oheismateriaalit löytyvät Fronterista.</p>	opinto-ohjaajat rehtori ryhmäohjaajat	<i>(kirjoita tähän)</i>
Muita lukiokohtaisia erityis- huomioita	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>	<i>(kirjoita tähän)</i>